

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 2758/2022
09.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Петковић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство унутрашњих послова - Полицијска управа Бор, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Зајечару, ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1700/21 од 19.01.2022. године, у седници већа одржаној дана 09.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1700/21 од 19.01.2022. године, пресуда Општинског суда у Бору П1 707/09 од 22.10.2009. године, исправљена решењем Основног суда у Бору П1 886/10 од 10.01.2011. године и допунска пресуда Основног суда у Бору П1 886/10 од 10.01.2011. године и **ПРЕСУЂУЈЕ:**

ПОНИШТАВАЈУ СЕ решења тужене 04 број ../2002 од 19.04.2002. године и 01/1 бр. ../2002 од 10.05.2002. године и **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да **врати** тужиоца на рад и призна му сва права по основу рада.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да накнади тужиоцу штету због изгубљене зараде и исплати му износе од: 9002,30 динара за мај 2002. године; по 9.404,00 динара за јун, јул, август, септембар, октобар, новембар и децембар 2002. године, јануар и фебруар 2003. године; по 9.551,00 динара за март и април 2003. године; по 11.543,59 динара за мај, јун, јул, август и септембар 2003. године; по 11.850,07 динара за октобар, новембар и децембар 2003. године, јануар, фебруар, март, април и мај 2004. године; по 11.905,97 динара за јун, јул, август, септембар и октобар 2004. године; 13.096,63 динара за новембар 2004. године; по 11.905,97 динара за децембар 2004. године и јануар 2005. године; по 11.961,86 динара за фебруар, март, април, мај и јун 2005. године; по 13.636,58 динара за јул, август и септембар 2005. године; по 13.700,30 динара за октобар и новембар 2005. године; по 14.440,23 динара за децембар 2005. године, јануар, фебруар, март, априли и мај 2006. године; 16.277,44 динара за јун 2006. године; по 25.502,87 динара за јул и август 2006. године; по 26.013,08 динара за септембар и октобар 2006. године; по 28.416,83 динара за новембар и децембар 2006. године и јануар 2007. године; по 28.548,36 динара за фебруар и март 2007. године; по 29.462,04 динара за април, мај, јун, јул и август 2007. године; 30.699,37 динара за септембар 2007. године; по 30.840,84 динара за октобар, новембар, децембар 2007. године, јануар,

фебруар и март 2008. године; по 31.457,60 динара за април и мај 2008. године; по 31.601,90 динара за јун, јул и август 2008. године; по 33.182,05 динара за септембар и октобар 2008. године; по 33.182,04 динара за новембар и децембар 2008. године, јануар, фебруар, март, април, мај и јуни 2009. године; по 33.333,56 динара за јул, август и септембар 2009. године, са законском затезном каматом на сваки новчан износ у означеним месецима почев од последњег дана у следећем месецу до исплате, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка исплати тужиоцу износ од 784.470,00 динара у року од 15 дана од достављања преписа пресуде, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Образложење

Пресудом Општинског суда у Бору П1 707/09 од 22.10.2009. године која је исправљена решењем Основног суда у Бору П1 886/10 од 10.01.2011. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и поништене као неправилне и незаконите одлуке тужене број ../2002 од 19.04.2002. године и број ../2002 од 10.05.2002. године и тужена обавезана да врати тужиоца на рад и призна му сва права по основу рада. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да на име накнаде штете због незаконитог престанка радног односа, у периоду од маја 2002. године закључно са 07. октобром 2009. године исплати износ од 2.719.966,06 динара са законском затезном каматом од 07.10.2009. године до исплате, а тужбени захтев преко досуђеног износа до тражених месечних износа зараде за наведени период, као и месечних износа зараде за период од новембра 2008. године закључно са септембром 2009. године са законском затезном каматом од доспелости до исплате одбијен је као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 124.000,00 динара у року од 15 дана.

Допунском пресудом Основног суда у Бору П1 886/10 од 10.01.2011. године одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе на исплату накнаде штете у висини изгубљене месечне зараде за период од маја 2002. године до септембра 2008. године, у новчаним износима наведеним у изреци са законском затезном каматом на сваки износ почев од последњег дана у наредном месецу за претходни месец до исплате и са обавезом да на те износе уплати доприносе надлежним републичким фондовима, и то допринос за пензијско и инвалидско осигурање и здравствену заштиту.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1700/21 од 19.01.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Општинског суда у Бору П1 707/09 од 22.10.2009. године, исправљена решењем Основног суда у Бору П1 886/10 од 10.01.2011. године, у делу другог става изреке којим је одбијен тужбени захтев за исплату преко досуђеног износа а до тражених месечних износа зараде за период од маја 2002. године закључно са 07.10.2009. године, као и за исплату месечних износа зараде за период од новембра 2008. године закључно са септембром 2009. године са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Општинског суда у Бору П1 707/09 од 22.10.2009. године, исправљена решењем Основног суда у Бору П1 886/10 од 10.01.2011. године, у првом, делу другог и трећем ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се пониште неправилне и незаконите

одлуке туженог бр. ../2002 од 19.04.2002. године и бр. ../2002 од 10.05.2002. године и да се обавезе тужени да врати тужиоца на рад и призна му сва права по основу рада као и да му на име накнаде штете због незаконитог престанка радног односа у периоду од маја 2002. године закључно са 07.10.2009. године исплати износ од 2.719.966,06 динара са законском затезном каматом од 07.10.2009. године до исплате и накнади му трошкове парничног поступка у износу од 123.000,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена допунска пресуда Основног суда у Бору П1 886/10 од 10.01.2011. године. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова парничног поступка плати туженој износ од 18.000,00 динара у року од осам дана од дана пријема пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 125/04 и 111/09 - ЗПП) који се у овом поступку примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11), Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани наводи ревидента о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из тачке 12. става 2. наведеног члана јер другостепена пресуда нема таквих недостатака због којих се њена правилност не би могла испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем тужене 04 број ../2002 од 19.04.2002. године тужиоцу је престао радни однос са 30.04.2002. године. Означено решење донето је на основу члана 45. Закона о унутрашњим пословима у вези са чланом 34. став 1. тачка 2. тог закона, са образложењем да је против тужиоца покренут кривични поступак за кривично дело посебни случајеви фалсификовања исправе из члана 234. став 1. тачка 5. КЗ РС у вези са чланом 233. став 3. и 1. КЗ РС које се гони по службеној дужности. Тужиочев приговор, изјављен против тог решења, одбијен је решењем 01/1 бр. ../2002 од 10.05.2002. године. Правноснажном пресудом Општинског суда у Бору К 193/07 од 13.11.2007. године тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело које му је подигнутом оптужницом било стављено на терет. Висина плате коју би тужилац остварио у периоду од маја 2002. године до септембра 2009. године утврђена је налазом вештака од 10.11.2008. године и допуном тог налаза од 07.10.2009. године.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је поништио решења о престанку радног односа. По становишту тог суда, тужиоцу је радни однос могао престати ако је правноснажном пресудом осуђен за кривично дело из члана 34. став 1. тачка 1. Закона о унутрашњим пословима, ако је пре пријема на рад учинио кривично дело за које се касније сазнало и за које је накнадно правноснажно осуђен или ако се у време заснивања радног односа против њега водио кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности. С`обзиром да је тужиоцу радни однос престао пре правноснажног окончања кривичног поступка, побијана решења тужене су незаконита и тужиоцу припада право на накнаду штете у висини плате коју

би остварио у периоду од маја 2002. године до септембра 2009. године да није било незаконитих решења о престанку радног односа.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у погледу одлуке о захтеву за поништај решења о престанку радног односа. По становишту тог суда, побијана решења су донета на основу члана 34. став 1. тачка 2. и члана 45. Закона о унутрашњим пословима јер је против тужиоца, након заснивања радног односа, покренут кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности, због чега је он престао да испуњава један од посебних услова за пријем у радни однос који морају постојати све време трајања радног односа и ако престану настаје основ за престанак радног односа. Околност да није постојала правноснажна пресуда којом је тужилац био осуђен није од значаја јер је за одлуку о престанку радног односа у смислу наведених законских одредби, био испуњен тражени услов - да је против тужиоца покренут кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности, а накнадно донета правноснажна пресуда којом је он ослобођен од оптужбе није од утицаја на законитост решења о престанку радног односа. По оцени другостепеног суда, тужилац није пружио доказе да су побијана решења донета злоупотребом овлашћења, односно супротно циљу, а у евентуално нарушену правичну равнотежу између легитимног циља и заштите права тужиоца тај суд се није упуштао јер би то, по мишљењу тог суда, значило одлучивање ван његових овлашћења.

По налажењу ревизиског суда, основани су наводи тужиоца о погрешној примени материјалног права.

Законом о унутрашњим пословима („Службени гласник Републике Србије“ број 44/91 ... 8/01), важећег у време када су донета решења о престанку радног односа тужиоца, било је прописано: да се у радни однос у Министарство унутрашњих послова, на радно место овлашћеног службеног лица и радника на одређеним дужностима, може примити лице које, поред законом утврђених услова за пријем на рад у државне органе, испуњава и следеће посебне услове - да није осуђивано за кривична дела против Уставом утврђеног поретка и безбедности, оружаних снага, привреде и имовине, службене дужности и кривична дела извршена из користољубља и нечасних побуда, као и да се против њега не води кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности и да му правноснажном пресудом није изречена мера забране вршења позива, делатности или дужности, док таква забрана траје (члан 34. став 1. тачке 1. и 2); да раднику у Министарству унутрашњих послова престаје радни однос ако је правноснажном пресудом осуђен за кривично дело из члана 34. став 1. тачка 1. тог закона, а може му престати радни однос и ако престане да испуњава, односно ако се накнадно утврди да није испуњавао неки од услова за пријем на рад у државне органе, па и услов из члана 34. став 1. тачка 2. тог закона (члан 45).

Одредбом члана 45. наведеног Закона установљена је могућност, али не и обавеза да се донесе решење о престанку радног односа службеном лицу или раднику на одређеним дужностима у Министарству унутрашњих послова, у случају да се против њега води кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности. Такво решење доноси се на основу дискреционог овлашћења из означене одредбе, а једини услов који мора бити испуњен у време када се оно доноси је да се против запосленог води кривични поступак за дело за које се гоњење предузима по службеној дужности. Могућност доношења решења о престанку радног односа на

основу те одредбе установљено је са циљем заштите делокруга послова које обавља ова, за државу посебно значајна служба.

У радном спору ради поништаја решења о престанку радног односа, донетог по дискреционој оцени, цени се законитост тог решења, односно да ли су у време његовог доношења постојали законом прописани разлози да запосленом престане радни однос. Накнадно настала околност да је запослени правноснажном пресудом ослобођен од оптужбе да је починио кривично дело које му је било стављено на терет, не може бити од утицаја на законитост решења о престанку радног односа. Законом о унутрашњим пословима, као једини услов за доношење таквог решења прописано је да се у моменту доношења решења о престанку радног односа води кривични поступак за дело које се гони по службеној дужности. У том контексту, побијана решења о престанку радног односа тужиоца су законита јер је против њега био покренут кривични поступак за кривично дело које се гони по службеној дужности, а накнадно донета правноснажна пресуда којом је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело које му је било стављено на терет не утиче на законитост решења о престанку радног односа.

Међутим, Закон о унутрашњим пословима није уредио правно дејство ослобађајуће кривичне пресуде, односно шта се дешава са радно-правним статусом запосленог коме је радни однос престао на основу дискреционог овлашћења из члана 45. тог Закона, у случају ако буде ослобођен од оптужбе да је учинио кривично дело које му је стављено на терет. Непрецизност те одредбе, којом је дато потпуно дискреционо право у одлучивању о престанку радног односа запосленог у Министарству унутрашњих послова против којег је покренут кривични поступак, без смерница како се то дискреционо право примењује и упутства у вези са последицама ослобађања запосленог од кривичне оптужбе, уочили су Уставни суд (одлуке Уж 753/2008 од 19.01.2011. године; Уж 1757/2009 од 27.09.2012. године) и Европски суд за људска права (пресуда од 12.01.2016. године у предмету Милојевић и други против Србије - представке бр. 43519/07; 43524/07 и 45247/07).

Због тога је у овом спору, поред оцене законитости решења о престанку радног односа тужиоца, било нужно размотрити питање да ли би остављањем на снази тих решења била постигнута правична равнотежа између постојања легитимног циља и заштите јавног интереса са једне стране и заштите тужиоца с`друге стране, с`обзиром на сазнање да су доношењем ослобађајуће кривичне пресуде престали разлози због којих је тужиоцу престао радни однос. Управо зато нису прихватљиви разлози због којих другостепени суд одбија да цени правичну равнотежу између легитимног циља и заштите права тужиоца, сматрајући да би у том случају поступао ван граница својих овлашћења.

У конкретном случају, тужилац је ослобођен оптужбе јер је утврђено да кривично дело које му је оптужницом било стављено на терет није извршио он већ друго лице, које је истом пресудом оглашено кривим и изречена му условна осуда. Тужилац је током поступка доставио доказе да је и против других запослених у Полицијској управи Бор покретан кривични поступак за кривична дела која се гоне по службеној дужности, али да ни једном од тих лица није престао радни однос. Из тих разлога, по оцени Врховног касационог суда, дискреционо овлашћење приликом одлучивања о престанку радног односа тужиоца је примењено произвољно, због чега су оба решења о престанку радног односа поништена.

Последица поништаја решења о престанку радног односа предвиђена је чланом 191. Закона о раду, као реституција - враћање запосленог на рад и као накнада штете. Применом означене одредбе, тужена је обавезана да врати тужиоца на рад и да му надокнади штету у висини зарада коју би остварио почев од престанка радног односа до септембра 2009. године, у складу са налазима вештака на које странке нису имале примедбе и тужбеним захтевом постављеним до закључења главне расправе.

Следствено изложеном, на основу члана 407. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом, другом и трећем ставу изреке.

Одлука о трошковима поступка, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 161. став 2. у вези са члановима 149. став 1. и 150. ЗПП. Тужилац је успео у овом спору и зато има право на накнаду трошкова поступка за састав тужбе и шест поднесака у износу од по 16.500,00 динара, четири жалбе и три ревизије у износу од по 33.000,00 динара; заступања на 14 одржаних рочишта у износу од по 18.000,00 динара и једном неодржаном рочишту износу од 9.750,00 динара; вештачења у износу од 4.520,00 динара; судску таксу за тужбу, првостепену пресуду, жалбу и другостепену пресуду у износу од по 13.500,00 динара, ревизију у износу од 40.500,00 динара и трошкове превоза у укупном износу од 50.470,00 динара.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић